

Единството въ организациите на съдебните учреждения отговаря на административните. Следък распушталието на парламентите, на дворянските и черковни съдилища, образуваха нови съдилища от три инстанции. отговарящи на трите териториални подразделения: мирово съдилище въ община, гражданска съдъв въ околните и апелативен съдъв въ департаментите; и надъ всички тие, въ столицата, единъ кассационенъ съдъ, който да слѣди за правилното примѣнение на законите. За по усилена гаранция, съдебните места бѣха изборни, а за всичките угловни дѣла имаше съдъ съ присяжни, учреждение неизвестно до тогасъ въ Франция.

Законите на старата монархия не представляваха никакво единство. На югъ царуваше обичното право; на съверъ традиционните, унаследвани отъ древните жители или внесени отъ завоевателите варвари, бѣха едничките закони. Отъ тамъ произлизаше раздѣлението на *писаното право* и *правото на обичаите*. Но първото често се изменяваше въ прилаганието си отъ местните обичаи; колкото до второто, то тъй се видоизменяваше, щото брояха не по малко отъ шестдесетъ общи видове безъ да съмѣтатъ триста обичаи, съхранени въ нѣкои градове и даже въ нѣкои села. Нѣкои френски крали, като Карлъ Велики и Людовикъ Святий найвече, бѣха се отбрали да уредятъ този хаосъ. Това имъ намѣрение остана да бѫде довършено отъ революцията. Учредителното Събрание тури основата на новото законодателство, разработено отъ последующите събрания и кодифицирано отъ Консултството.

Крѣгътъ на министърските вѣдомства не бѣ по-малко разбѣрканъ: тъй напримѣръ, правосъдието и духовните дѣла влизаха въ крѣгътъ на министерството на палата; главния контролъръ имаше грижата за болниците и тѣмница, а тъй сѫщо за министър и пътни гѣ съобщения, Гражданската администрация на провин-